

Səxavət Sahil 1982-ci ildə anadan olub. Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyasını və Bakı Slavyan Universitetinin Yaradıcılıq fakültəsini bitirib. “Hər zaman və heç vaxt” (2009 şeirlər) və “İsanın qadını” (2014 roman) kitablarının müəllifidir. Hazırda “Avanqard.net” mədəniyyət portalının, “Avanqard” ədəbiyyat jurnalının baş redaktorudur.

- Səxavət, son bir-iki ildə neçə-neçə kitablar çap olundu. Həmin kitablara ciddi reaksiya, tənqidin münasibəti olmadı. Aydın ki, həmin kitablar oxucuların əlində də əl-əl gəzmir. Səncə, istər oxucu, istər ədəbi mühit baxımdan ədəbiyyata bu cür biganəliyinin kökündə nə dayanır?

- Ədəbiyyata biganəlik məsələsi ilə razılaşmıram. Ciddi ədəbiyyat hamı üçün deyil, bu səbəbdən də ona maraqla kütləvi münasibət ummalıyıq. Biz sovet ədəbi ənənələrinə öyrəndiyimiz üçün ədəbiyyata bu cür yanaşırıq və oxucuların biganəliyindən narahatlıq. Bəyəm Amerikada

üçün janrı dəyişmək keçid sayıla bilməz. Yeni şair esse, ssenari, hekayə və ya roman da yazsa bilər. Sənə hansı rahatdırsa, hansında öz fikrini üreyincə ifadə eləyirsənsə, həmin janrdə da yazsa bilərsən. Bizim üçün bu qəribə görünə bilər, lakin dünyada bu cür təcrübələr var. Məsələn, Servantes kimi böyük sənətkar, “Don Kixot”dan başqa şeirlər, romanslar, dramalar yazıb. Nazim Hikmət də roman və pyesləri var. Mənə gələndə isə deyim ki, tam nəsrə keçməmişəm, şeirlər də yazıram. Bu yaxınlarda “Nar silsiləsi” adlı şeirlər yazmışam, yeni mənim üçün əsas ifadədir, forma deyil.

Kitab ən yaxşı xilaskardır

Səxavət Sahil: “Mifik və ya antik süjetdən istifadə edib əsər yazmaq peşəkarlıq tələb edir”

Folkneri hamı oxuyub? Bəlkə Fransada Moruani hamı əzbər bilir? Hemenqueyi demək olar ki, bütün dünya tanıyır. Amma necə tanıyır, onu tanıyanlar əsərlərinə görəmi tanıyırlar. Bu, heç də belə deyil. Hemenquey öz adını populyar etməyi bacarmış və ya bu sarıdan bəxti gətirmiş yazıçıdır. Oxucular həmişə populyarlığa və ada yönəliblər. Buna görə onları qınamaq olmaz. Lakin ədəbiyyat adamlarının, yazarların ən əsası isə tənqidçilərin yeni çap olunan əsərlərə biganə qalması yolverilməzdir. Bunlar hansı ədəbiyyatı təmsil edirlər, nəyi tənqid edirlər? Bax əsas məsələ də budur. Ədəbiyyat zümresinin ədəbiyyata laqeyd münasibətinin kökündə qeyri-peşəkarlıq, şəxsi münasibət, dostbazlıq durur.

- Şeirdən nəsrə keçdin. Bu keçidi zəruri edən nə oldu və sənə üçün şairliklə yazıçılığın yolu harada ayrılır?

- Mən janrların arasında keçid və ya sərhəd qoymuram. Hərçənd ki, janrların öz sərhədi var. Hesab edirəm ki, peşəkar ədəbiyyat adamı

- “İsanın qadını” romanında İsa Məsih obrazın yaratdın. Daha sonra yeni, hələ çap olunmamış romanında da Müqəddəs Oğulun surəti olduğundan xəbərdaram. Bizim ədəbiyyatda indiyədək, bu obraza müraciət, onun ədəbiyyat müstəvisində belə geniş miqyaslı zühuru olmamışdı. Bu obraz, sənə, ədəbiyyatımıza nə dərəcədə maraqlıdır və XXI əsrdə İsa yenə dəmi öz xilaskar missiyasında qalır?

- “İsanın qadını” romanında İsa Məsih obrazının forma kimi istifadə etmişdim. Roman daha çox real həyatı, cəmiyyətimizi əhatə edir. Bundan əlavə, real və maqik süjetlər birləşərək vəhdət yaradır. Əslində o romanın süjetinin ideyası antik yunan dramaturqu Esxilin “Müdafie üçün yalvaranlar” faciəsindən götürülüb. Mən də bizim ədəbiyyatda İsa obrazına geniş formada rast gəlməmişəm. Lakin İsa Məsih obrazı hər zaman dünya ədəbiyyatında aktual olub və bu gün də belədir. Bunun da öz səbəbləri var: İsanın dini, mifik və

tarixi şəxsiyyət kimi olduqca müasir, sivil, sadə, eyni zamanda mürəkkəb olması buna əsas verir. Təbii ki, bu obraz bizim ədəbiyyatımız üçün də maraqlıdır. Ən azından obrazlar qalereyasının müxtəlifliyi və zənginliyi baxımından. Digər tərəfdən, obrazın plastikliyi və mürəkkəbliyi yazıçıya əlavə imkanlar açır. İsa hər zaman xilaskardır, həm peyğəmbər, həm mif, həm də tarixi şəxsiyyət kimi, bütün dövrlərdə də bu belə olub. “İncil”də də o, xilaskar kimi təqdim olunur - bəşəriyyətin günahlarının cəzasını öz üstünə götürüb, özünü qurban edir. Rəvayətlərdə də İsanın yenidən qayıdacağı, zühur edərək bəşəriyyəti xilas edəcəyi deyilir. Yeni yazdığım “İsanın qayıdışı” romanı qeyd elədiyim kimi İsanın müasir dövrdə zühurundan bəhs edir. Roman “İncil”in süjetlərinin dekonstruksiyasıdır. Onun Azərbaycanda zühur etməsi, yaşaması, cəmiyyətin bir hissəsinə çevrilməsi və heç nəyə nail olmadan peşman olaraq geri qayıtması

isə deyim ki, onların dünyəvisi və ya yerlisi olmur. Obraz yazıçının ifadə vasitəsidir. Yazıçı obrazlardan istifadə kimi istifadə edə bilər.

- İlahi vergili yazarların olduğunu istisna etmirəm. Ancaq bizim yazarlardan elə bil çox adam özünü vergili hesab edir, yoxsa mənə belə gəlir?

- Vergili yazıçı kəlməsini eşidəndə həmişə yadıma məşhur qədim Roma şairi Vergili düşür. Mən də razıyam ki, yaradıcı adamlar digərlərindən seçilənlərdir. Lakin yaradıcılığı, ən çox da şeiri vergi ilə izah edənlər qeyri-ciddi baxıram, əgər elədirsə belə çıxır ki, bütün şairlərə ilahidən vergi verilən kimi baxmaq lazımdır. Özünü vergili hesab edənlər, ciddi şeirdən, poeziyadan xəbərsiz adamlardır. Vergili o şairlərdir ki, ona qədər yazılan şeirlərdən xəbəri olsun, onları bilsin. Özünə vurğun olanlar ədəbiyyatdan uzaq adamlardır, narsizim onları məhv edəcək. Şeirdə vergi axtaranlar yanılır, onlar şeirdə ciddiyyət, peşəkarlıq axtarsalar daha yaxşı olar.

- Bir yazıçı kimi bir çox məsələlərdə Freyding düşüncələrinə və onun nəzəriyyəsinə istinad edirsən. Hətta hekayə və köşə yazılarının demək olar ki, böyük əksəriyyəti onun ideyalarının yenidən realizəsidir. İstərdim bu məsələdən danışsan.

- Freyding mənim üçün İsa peyğəmbər kimi böyük şəxsiyyətdir. Məncə, dünyanı İsa Məsih və Freyding qədər dəyişən şəxsiyyətlər az olub. Freyding insana özünü, cəmiyyəti tanıdır, ona görə də onu diqqətlə oxumaq lazımdır ki, necə yaşamağın yolunu bilsən. Bizdə elə yazarlar və ədəbiyyat adamları var ki, Freydingə inanmırlar, ona qeyri-ciddi baxırlar. Bu cür adamlara gülməyim gəlir. Unutmaq lazımdır deyil ki, Freyding dedikləri şüurları olaraq düzgündür. Yəni onun nəzəriyyəsi konkret olaraq insanın normal halına yox, şüurlarına aiddir. Heç kimi normal halda Freyding qəhrəmanı ola bilməz, amma şüurlarında biz onun qəhrəmanlarıyıq. Mən də istinad kimi Freydingə söykənirəm, onun fikirlərindən yararlanıram. Məncə, cəmiyyətdə, həyatda onun izahlarından kənar yaşamaq mümkün deyil. “İsanın qadını”nda onun şüurları nəzəriyyəsinə istifadə etmişəm. Yazıçı üçün Freyding oxumaq olduqca vacibdir.

- Bilirəm, daim mütləq ilə məşğul olursan. Sənə üçün hansı kitablar, hansı məziyyətinə görə önəmlidir və hesab edirsən ki, onları oxumadan yazmaq olmaz?

- Mənim üçün əsas təməl kitablarıdır. O kitablar ki, ədəbiyyata, yaradıcılığa yön, istiqamət verir. Məsələn, “İliada”-ni, “Mahabərətə”-ni, “Tövrət”i, “İncil”i, “Don Kixot”u, “Metamorfozlar”ı oxumadan ədəbiyyatdan danışmaq mənə, qeyri-mümkündür. O kitablar oxuyub yazmaq, təsirlənmək üçün deyil, o kitablar ədəbiyyatın, dünyanın, yaranışın mahiyyətini dərk etmədən ötürür. Hər kəsin sevimli, tez-tez qayıtdığı kitabı olmalıdır. Kitab ən yaxşı xilaskardır.

- Səncə, niyə son dövrlərdə yazılan bədii əsərlərdə miflərə, əsətlərə istinad bu qədər çoxaldı?

- Əslində bu təkcə son dövrlərdə olmayıb. Avropa intibahı, rəssamlığı, memarlığı məhz mifik, antik süjetlərə qayıtmaq üçün deyil, o kitablar ədəbiyyatın, dünyanın, yaranışın mahiyyətini dərk etmədən ötürür. Hər kəsin sevimli, tez-tez qayıtdığı kitabı olmalıdır. Kitab ən yaxşı xilaskardır.

yıtması romanın əsas məqamlarıdır. Hazırda müəllif redaktəsi ilə məşğulam, yəqin ki, oktyabrda çap olunaçaq.

- Belə başa düşürəm ki, sənə yazıçı kimi daha çox Azərbaycan həqiqətləri düşündürür. Yəni dünyəvi obrazları bizim reallığın açılmasına xidmət etdirirsən. Belədir mi?

- Əslində mənə daha çox insan düşündürür. Fikir vermişəm, dünya yazıçıları daha çox fərdlərə üstünlük verir, o fərdlərin fonunda cəmiyyəti, ölkəni, kəndi və ya şəhəri təsvir edir. Bizdə isə təəssüf ki, əksinədir, bizimkilər əvvəlcə ölkəni, şəhəri və ya kəndi yazırlar. Hansısa bir yazıçı kəndi, oradakı həyatı təsvir etdikdən sonra insanı yazır. Con Steynbek “Siçanlar və adamlar”da insanı və kəndi elə təsvir edib ki, heyran qalır. Həqiqətə gəldikdə isə mənə, insan üçün ümumi həqiqət şərti məsələdir. Hər kəsin öz həqiqəti, yanaşması var. Yazıçı üçün də elə olmalıdır, onu da öz həqiqəti, yanaşması olmalıdır ki, yazdığı əsərlər də bunu ifadə etsin. Obrazilara gəldikdə